

การพัฒนาตัวชี้วัดการแก้ไขปัญหาคความยากจน เพื่อการติดตามและประเมินผล*

สุมาลี สันติพลวุฒิ** สมหมาย อุดมวิกิจ***

รสดา เวชญาพันธุ์**** บัณฑิต ชัยวิชญชาติ*****

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาคความยากจนที่เหมาะสมและสามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับติดตามและประเมินผลประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหาคความยากจนในประเทศไทย โดยได้จำแนกมิติของคความยากจนออกเป็น 8 มิติ คือ มิติรายได้ มิติการจ้างงาน มิติการศึกษา มิติสุขภาพ มิติที่อยู่อาศัย มิติการมีส่วนร่วม และมิติการเข้าถึงบริการ สำหรับค่าดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาคความยากจนที่สร้างขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2535-2547 แสดงว่าสถานการณ์คความยากจนในประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยค่าดัชนีที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับอุบัติการณ์แห่งคความยากจนและสัมประสิทธิ์จีนิ ภายใต้ข้อมูลที่มีอยู่ระดับหนึ่งสำหรับการสร้างดัชนีและการวิเคราะห์เส้นทางการคความสัมพันธ์ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาเทคโนโลยีและการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรควรเป็นแหล่งที่มาของการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมต่อการลดคความยากจน นอกจากนี้ รัฐบาลควรมุ่งเน้นการใช้จ่ายที่เป็นการเสริมสร้างสมรรถนะในการสร้างคความรู้ คความมีเหตุมีผล การพัฒนาศักยภาพ และทักษะของประชาชนทุกวัย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการลดคความยากจนในประเทศไทย

คำสำคัญ: การแก้ไขปัญหาคความยากจน การติดตามและประเมินผล

- * บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง โครงการติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาคความยากจนตามยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจน โดย ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เสนอ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
- *** อาจารย์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
- **** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
- ***** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

The Development of Poverty Reduction Indicators for Monitoring and Evaluation

Sumalee Santipolvut Sommai Udomwitid***

*Rosada Vesdapunt*** Bundit Chaivichayachat****

Abstract

The study aims to construct the suitable poverty reduction indices to be used as tools for monitoring and evaluation the effectiveness of poverty eradication in Thailand. The study defined poverty in terms of income, employment, education, health, residency, access to public services, participation, and identity. The constructed values of poverty reduction indices as a whole during 1992-2004 reveal an improvement in national poverty as supported by two conventional indices: the poverty incidence, and the Gini coefficient. Based on some moderately sufficient data and through path analysis, the research preliminarily recommends, that technological development and the export of agro-industrial commodities should be suitable sources of economic growth that alleviate poverty. In addition, government expenditures aiming at the generation of knowledge, rationality, capacity, and skills of all ages are crucial factors for poverty reduction in Thailand.

Keywords: *Poverty Reduction, Monitoring and Evaluation*

* Associate Professor, Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University
50 Phahon Yothin Rd., Ladyao, Chatuchak, Bangkok 10900 THAILAND

** Lecturer, Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University
50 Phahon Yothin Rd., Ladyao, Chatuchak, Bangkok 10900 THAILAND

*** Assistant Professor, Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University
50 Phahon Yothin Rd., Ladyao, Chatuchak, Bangkok 10900 THAILAND

**** Assistant Professor, Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University
50 Phahon Yothin Rd., Ladyao, Chatuchak, Bangkok 10900 THAILAND

บทนำ

การแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นวาระแห่งชาติที่ทุกองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ภาคประชาชน ตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ ได้ร่วมกันดำเนินการ โดยภาครัฐกำหนด ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน ได้แก่ การเพิ่มบทบาทของชุมชน และการดำเนินโครงการ กระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากและการสร้างหลักประกันสังคมแก่คนยากจนภายใต้โครงการต่าง ๆ ที่ คาดว่าจะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่างดำเนินการเฉพาะในส่วนที่ตนรับผิดชอบ ขาดการประสานการพัฒนาอย่างบูรณาการ และขาด กรอบในการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการแก้ไขปัญหาความยากจนในภาพ รวม ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้มอบหมายให้ ผู้เขียนจัดทำโครงการติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาความยากจนตามยุทธศาสตร์การแก้ไข ปัญหาความยากจนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1) เพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจน (Poverty Reduction Indicators: PRI) ในระดับประเทศ และระดับพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย เพื่อเป็นเครื่องมือในการวัด สถานภาพความสำเร็จ และระดับการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศไทยและระดับพื้นที่ เพื่อ ใช้ติดตามการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา และใช้ประเมินสัมฤทธิ์ผลของการแก้ไขปัญหาความ ยากจน

2) เพื่อกำหนดกรอบการติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศไทย ที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม ครอบคลุมความหมายของความยากจนตามความหมายในปัจจุบัน

3) เพื่อเสนอและวางแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำดัชนีชี้วัดการแก้ไข ปัญหาความยากจน สำหรับใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญห ความยากจนที่สามารถแสดงผลและรายงานได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทันต่อ สถานการณ์ และสอดคล้องกับการประเมินผลในแต่ละระดับ

สำหรับบทความที่สรุปนำเสนอในที่นี้ครอบคลุมเฉพาะผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) และ ข้อที่ 2) รวมทั้งเสนอเฉพาะการจัดทำดัชนีในระดับภาพรวมของประเทศที่ใช้ข้อมูล หุติยภูมิในปี พ.ศ. 2535-2547 เพื่อแสดงถึงดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนของกลุ่มบุคคล ทั่วไปเท่านั้น ไม่รวมการจัดทำดัชนีในระดับชุมชนซึ่งใช้ข้อมูลจากการสำรวจในชุมชนตัวอย่าง 3 ชุมชน เนื่องจากความจำกัดของพื้นที่ในการจัดพิมพ์ รวมทั้งการเสนอและวางแนวทางในการจัดเก็บ ข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นผลการศึกษาที่ควรนำเสนอ โดยตรงต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การตรวจเอกสาร

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความยากจน ดังเช่น Amartya Sen (1992) มีความเห็นว่าความยากจนเป็นความล้มเหลวของการมีสมรรถนะพื้นฐานในอันที่จะเข้าถึงระดับต่ำสุดซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน ได้แก่ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับกายภาพด้านพื้นฐาน การมีอาหารดี มีเสื้อผ้าที่พอกที่เหมาะสม และการหลีกเลี่ยงความตายที่ป้องกันได้ ตลอดจนความสำเร็จด้านสังคมที่ซับซ้อนมากขึ้น ได้แก่ การเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนและสาธารณะ United Nations Committee on Economic, Social and Culture Rights (2001) ได้ให้นิยามว่าความยากจนหมายถึงการที่บุคคลขาดทรัพยากร ความสามารถ ทางเลือก ความปลอดภัย และกำลังอันจะทำให้ตนบรรลุสู่มาตรฐานในการดำรงชีพและด้านอื่น ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิทธิทางสังคม Committee for Poverty Alleviation (2003) มีความเห็นว่า ความยากจนมีหลายรูปแบบ ดังเช่น การมีรายได้และปัจจัยการผลิตในระดับต่ำจนไม่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืน การขาดอาหารและมีภาวะทุพโภชนาการ มีปัญหาด้านสุขภาพ ขาดการเข้าถึงบริการด้านการศึกษาและบริการขั้นพื้นฐาน มีการเจ็บป่วยและการตายจากโรคต่าง ๆ ไร้ที่อยู่อาศัยและที่พักพิง มีสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย มีการแบ่งแยกและโดดเดี่ยวทางสังคม ตลอดจนขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทั้งในด้านการปกครอง สังคม หรือวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต

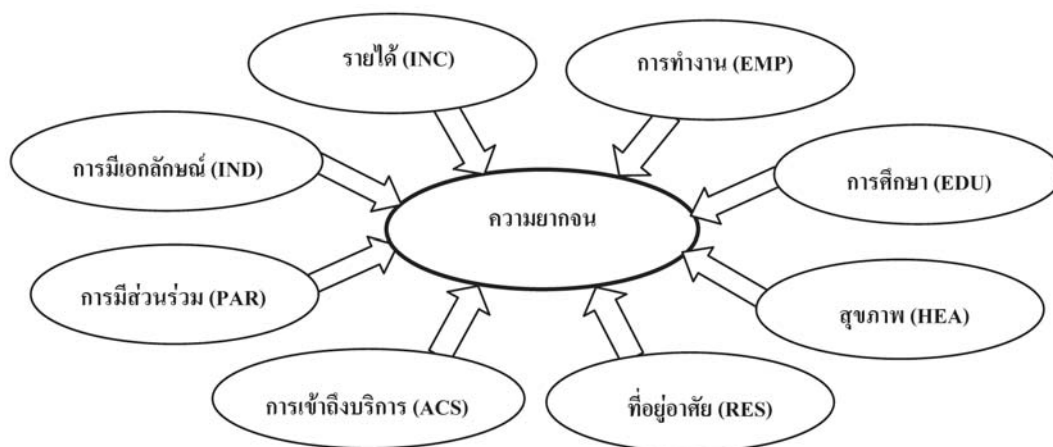
สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (2546) ได้ให้ความหมายความยากจนโดยทั่วไปว่าหมายถึงความยากจนในเชิงเศรษฐกิจ โดยการพิจารณาระดับรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลว่ามีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ หรือมีรายได้ต่ำกว่ามาตรฐานคุณภาพชีวิตขั้นต่ำที่ยอมรับในแต่ละสังคม ทั้งนี้ ความยากจนจำแนกออกเป็นความยากจนเชิงสัมบูรณ์ (Absolute Poverty) คือ การวัดความยากจนโดยคำนวณความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของครัวเรือนออกมาเป็นตัวเงิน เรียกว่า “เส้นความยากจน (Poverty Line)” เพื่อใช้เปรียบเทียบกับรายได้ของครัวเรือน และความยากจนเชิงสัมพัทธ์ (Relative Poverty) เป็นการวัดความยากจนโดยใช้การเปรียบเทียบมาตรฐานการดำรงชีวิตของครัวเรือนกับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของสังคมโดยเฉลี่ย ซึ่งก็คือ “การวัดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ (Income Inequality)” ส่วนสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546; 2547) มีความเห็นว่าความยากจนหรือคนจนไม่ได้จำกัดเฉพาะคนที่ขัดสนทางด้านเศรษฐกิจหรือรายได้เท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงความยากจนเชิงโครงสร้างที่เกิดจากความขัดสนในหลาย ๆ ด้าน ที่มีผลทำให้ขาดศักยภาพในการดำรงชีวิตทั้งขาดการศึกษาหรือได้รับการศึกษาน้อย การขาดทรัพยากร ขาดที่ดินทำกินหรือมีที่ดินทำกินขนาดเล็ก การขาดการรวมกลุ่มและการมีส่วนร่วม การขาดข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ในการประกอบอาชีพ การมีภาระพึ่งพาสูง การที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการของภาครัฐ ซึ่งนำไปสู่ความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม

สำหรับการศึกษานี้ได้ให้ความหมายว่า ความยากจน หมายถึง ความอึดอัดทางเศรษฐกิจ คือ การมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ การขาดศักยภาพในการดำเนินชีวิต เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิต ทำให้ขาดแคลนปัจจัยสี่ ขาดความสามารถ ขาดทางเลือกและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่สามารถเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน โดดเดี่ยวจากสังคม ตลอดจนขาดการมีส่วนร่วมในการปกครอง สังคม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต และเพื่อให้ความหมายของความยากจนกระจ่างชัดเป็นรูปธรรม ผู้เขียนจึงได้ปรับปรุงการจำแนกมิติของความยากจนของหน่วยงานและนักวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547) UNESCAP (2000) Guy Palmer และ Mohikeer Rahman (2001) เพื่อจำแนกมิติของความยากจนออกเป็น 8 มิติ (ภาพที่ 1) และให้คำนิยามความยากจนมิติต่าง ๆ ดังนี้

- 1) **ความยากจนมิติรายได้** หมายถึง การขาดแคลนรายได้หรือมีรายได้ต่ำกว่าระดับพอยังชีพของคนทั่วไปหรือมีรายได้แต่ไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นหรือมีรายได้ไม่แน่นอน เพราะมีอาชีพที่ไม่มั่นคง ขาดปัจจัยการผลิต เช่น ที่ดิน เงินทุน และมีภาระหนี้สิน
- 2) **ความยากจนมิติการทำงาน** หมายถึง การขาดโอกาสหรือทางเลือกในการประกอบอาชีพ เนื่องจากขาดแคลนปัจจัยการผลิตหรือขาดความสามารถ ทำให้ไม่มีงานทำหรือต้องทำงานที่ได้รับค่าตอบแทนต่ำ ไม่มีความมั่นคง มีความเสี่ยง และไม่ปลอดภัยต่อชีวิต
- 3) **ความยากจนมิติการศึกษา** หมายถึง การขาดการศึกษาหรือมีการศึกษาในระดับต่ำหรือขาดโอกาสในการเพิ่มพูนความรู้ การเสริมทักษะ และความสามารถ เนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านการศึกษาหรือความขัดสนทางเศรษฐกิจหรือการขาดข้อมูลข่าวสาร
- 4) **ความยากจนมิติสุขภาพ** หมายถึง ความไม่แข็งแรงสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจ และชีวิตความเป็นอยู่ อันเนื่องมาจากความเจ็บป่วยที่ไม่ได้รับการรักษา เพราะไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขหรือความขัดสนทางเศรษฐกิจ
- 5) **ความยากจนมิติที่อยู่อาศัย** หมายถึง การขาดแคลนที่อยู่อาศัยหรือมีที่อยู่อาศัยไม่เป็นหลักแหล่ง ขาดสุขลักษณะ แออัด และไม่ปลอดภัย
- 6) **ความยากจนมิติการเข้าถึงบริการ** หมายถึง การขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ของภาครัฐ เช่น ด้านสาธารณสุข โภค การศึกษา ด้านสาธารณสุข และสวัสดิการต่าง ๆ หรือขาดโอกาสในการครอบครองปัจจัยการผลิตขั้นพื้นฐาน
- 7) **ความยากจนมิติการมีส่วนร่วม** หมายถึง การดำเนินชีวิตที่ขาดการมีส่วนร่วมในระดับครัวเรือนและระดับชุมชน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการปกครองประเทศ

8) **ความยากจนมิติการมีเอกลักษณ์** หมายถึง การดำเนินชีวิตที่มีการแบ่งแยกโดดเดี่ยวทางสังคม ขาดลักษณะเด่นทางสังคม วัฒนธรรม และการปกครองของประเทศ

ความยากจนแต่ละมิติได้มีการแบ่งแยกเป็นเอกเทศต่อกัน แต่กลับมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ความยากจนมิติรายได้อาจเป็นผลพวงมาจากความยากจนมิติการศึกษาและมิติการทำงาน และอาจส่งผลต่อความยากจนมิติที่อยู่อาศัยและมิติสุขภาพ ดังเช่น การมีรายได้ระดับต่ำจะส่งผลต่อการมีที่อยู่อาศัยที่ไม่ถูกสุขลักษณะหรืออยู่ในพื้นที่แออัด ซึ่งจะมีผลต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในขณะที่ความยากจนมิติการเข้าถึงบริการ มิติการมีส่วนร่วม และมิติการมีเอกลักษณ์สะท้อนถึงการขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษา การสร้างความรู้ ภูมิปัญญา การมีสุขอนามัยที่ดี และการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่ปลอดภัย ทำให้ขาดทางเลือกในชีวิต ซึ่งมีผลต่อความยากจนมิติการทำงานและความยากจนมิติรายได้ เป็นต้น การจำแนกความยากจนออกเป็นมิติดังกล่าวจะทำให้การศึกษาเกี่ยวกับความยากจนของประเทศไทยมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าความยากจนในบางมิติอาจจะยังไม่ใช่วิธีปัญหาในปัจจุบัน แต่การมีดัชนีชี้วัดจะช่วยส่งสัญญาณล่วงหน้าให้มีการวางแผนแก้ไขได้ทันการณ์ก่อนที่ความรุนแรงของปัญหาจะมากขึ้นในอนาคต

ภาพที่ 1: มิติความยากจน

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษานี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งภายในประเทศ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข แพทยสภา การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น และแหล่งข้อมูลจากหน่วยงานต่างประเทศ ได้แก่ The EU Structural Indicators, Eurostat, United Nations Development Programme (UNDP), UNESCO Institute for Statistics, UNICEF, UN Statistics Directorate, WHO Statistical Information Service และ World Bank: World Development Indicators

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ Adelman และ Morris (1967) Morris (1979) สุมาลี สันติพลวุฒิ (2541; 2550) และ Sumalee Santipollavut (2002) ในการจัดทำดัชนีอย่างง่าย ดัชนีประกอบ และดัชนีค่าเฉลี่ยสัมพัทธ์ โดยได้เพิ่มเติมแนวคิดเกี่ยวกับปีฐาน ซึ่งกำหนดให้ปี พ.ศ. 2545 เป็นปีฐาน เนื่องจากเป็นปีที่มีเสถียรภาพภายในประเทศ คือ ไม่มีภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ไม่มีการว่างงาน และมีเสถียรภาพภายนอกประเทศ คือ ไม่มีปัญหาด้านดุลการค้า ดุลการชำระเงิน และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ เพื่อให้ดัชนีที่สร้างขึ้นสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้มีการปรับปีฐานได้เช่นเดียวกับการจัดทำดัชนีชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ได้ใช้แนวคิดของ ธนาคารโลก (World Bank, 2005) ในการประเมินผลการแก้ไขปัญหาคความยากจน ซึ่งประกอบด้วย การประเมินสถานการณ์ความยากจน (Assessment of the Poverty Situation) การวิเคราะห์ผลกระทบของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อความยากจน (Analysis of the Impact on Poverty of Growth and Public Actions) และการติดตามและประเมินผล (Poverty Monitoring and Evaluation) ด้วยการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ (Path Analysis) เพื่อประเมินผลของการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ที่มีต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศไทย โดยพิจารณาพร้อมกับกรอบการประเมินตามแบบจำลอง CIPP ของ Stufflebeam (2003)

ผลการศึกษา

การจัดทำดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาคความยากจน

การจัดทำดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาคความยากจน (PRI) สำหรับบุคคลทั่วไปมี 7 ขั้นตอน คือ

1) การรวบรวมกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความยากจนเป็นการรวบรวมความหมายของความยากจนที่ได้มีการนิยามหรือให้ความหมายไว้ เพื่อใช้ในการนิยามความหมายความยากจน

2) การนิยามความยากจนและการศึกษายุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศไทย ในขั้นตอนนี้เป็นการนิยามถึงความหมายของความยากจนที่เฉพาะเจาะจงสำหรับการศึกษานี้ รวมทั้งการศึกษายุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศไทย เพื่อให้ทราบเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแผนงานในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศไทย ซึ่งนำไปสู่การกำหนดมิติและตัวบ่งชี้ความยากจนที่เหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

3) การกำหนดมิติและตัวบ่งชี้ความยากจนเป็นการกำหนดมิติความยากจนตามความหมายที่ได้นิยามไว้ รวมทั้งพิจารณาตัวบ่งชี้ที่ได้มีการนำมาบ่งชี้ถึงการแก้ไขปัญหาความยากจนทั้งจากการวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เพื่อกำหนดชุดตัวบ่งชี้เบื้องต้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4) การรวบรวมตัวบ่งชี้การแก้ไขปัญหาความยากจน ขั้นตอนนี้เป็นการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ทราบถึงสถานะของการมีข้อมูลตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมขึ้น เพื่อนำตัวบ่งชี้เหล่านี้มาคัดเลือกและจัดทำดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนต่อไป

5) การคัดเลือกตัวบ่งชี้การแก้ไขปัญหาความยากจน มี 2 ขั้นตอน คือ

5.1) การกำหนดกลุ่มของตัวบ่งชี้ มีการพิจารณาจัดกลุ่มของตัวบ่งชี้จำแนกตามประเด็น (Subject-Based Indicator) ของปัญหาความยากจน จำแนกตามลักษณะของประชากรที่แสดงถึงความด้อยโอกาสในบางกลุ่มอายุหรือเพศ (Age or Gender-Related Indicator) ได้แก่ กลุ่มบุคคลทั่วไป กลุ่มเด็ก กลุ่มสตรี และกลุ่มผู้สูงอายุ และจำแนกตามพื้นที่ (Geographical Related Indicator) เช่น การจำแนกตัวบ่งชี้ตามสภาพพื้นที่เมืองหรือชนบท

5.2) การกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกตัวบ่งชี้ เนื่องจากตัวบ่งชี้ที่รวบรวมมาได้ในขั้นตอนนี้ก่อนหน้านี้อาจมีจำนวนมาก จึงต้องคัดเลือกเฉพาะตัวบ่งชี้ที่สะท้อนถึงการแก้ไขปัญหาความยากจนมากที่สุด ดังนั้น จึงมีการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกตัวบ่งชี้ขึ้นมาพร้อมกับการพิจารณาความสอดคล้องของตัวบ่งชี้แต่ละตัวกับเกณฑ์ที่กำหนด การพิจารณาแหล่งข้อมูล รวมทั้งความเป็นไปได้ในการจำแนกตัวบ่งชี้เหล่านั้นตามลักษณะประชากร และพื้นที่ เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้การแก้ไขปัญหาความยากจนที่มีความเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น ตามเอกสารแนบแบบประเมินตัวบ่งชี้การแก้ไขปัญหาความยากจนและเกณฑ์การให้คะแนนซึ่งการศึกษานี้ได้พัฒนาขึ้น ดังตารางที่ 1

นอกจากนี้ ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจน ได้คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่รวบรวมมาตามเกณฑ์คุณสมบัติของตัวบ่งชี้ที่ดี กล่าวคือ เป็นตัวบ่งชี้ที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้ 1) เป็นตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับความยากจนโดยตรง ซึ่งควรเป็นตัวบ่งชี้ที่

ครอบคลุมกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำหรือเป็นตัวบ่งชี้ถึงสิ่งไม่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้น 2) เป็นตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการติดตามหรือแสดงถึงปัญหาที่ต้องการแก้ไข มีความสำคัญในตัวเอง และสามารถบ่งชี้ได้อย่างกว้างขวางตามลักษณะประชากร และพื้นที่ 3) เป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถวัดเป็นตัวเลขเชิงปริมาณและวัดซ้ำได้ และง่ายต่อการจัดเก็บ มีนิยามที่ชัดเจน และมีข้อมูลอยู่จริงหรือสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินไป และ 4) เป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถเข้าใจได้และไม่ทำให้การตีความผิดได้ง่าย ตลอดจนมีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงตามนโยบาย แผนงาน และสถาบัน ผลการคัดเลือกตัวบ่งชี้การแก้ไขปัญหาคความยากจนสรุปได้ ดังนี้

(1) ตัวบ่งชี้การแก้ไขปัญหาคความยากจนจำแนกตามลักษณะประชากร แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคคลทั่วไป ประกอบด้วยมิติความยากจน 8 มิติ 30 ตัวบ่งชี้ กลุ่มเด็ก/เยาวชน ประกอบด้วยมิติความยากจน 7 มิติ 30 ตัวบ่งชี้ กลุ่มสตรี ประกอบด้วยมิติความยากจน 7 มิติ 16 ตัวบ่งชี้ และกลุ่มผู้สูงอายุ ประกอบด้วยมิติความยากจน 7 มิติ 17 ตัวบ่งชี้ (รายละเอียดดูได้จากรายงานฉบับสมบูรณ์) สำหรับตัวบ่งชี้การแก้ไขปัญหาคความยากจนของกลุ่มบุคคลทั่วไปแสดงไว้ในตารางที่ 2

(2) ตัวบ่งชี้การแก้ไขปัญหาคความยากจนจำแนกตามลักษณะพื้นที่ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเมือง ประกอบด้วยมิติความยากจน 5 มิติ 12 ตัวบ่งชี้ และกลุ่มชนบท ประกอบด้วยมิติความยากจน 6 มิติ 15 ตัวบ่งชี้

6) การทดสอบตัวบ่งชี้ เนื่องจากตัวบ่งชี้ที่ได้คัดเลือกขึ้นมานี้จะได้นำไปใช้เป็นตัวบ่งชี้พื้นฐานสำหรับการติดตามและประเมินผล จึงต้องมีการทดสอบความถูกต้อง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของตัวบ่งชี้

7) การคำนวณค่าดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาคความยากจน (PRI) ได้จากการนำค่าตัวบ่งชี้ต่าง ๆ มาจัดทำเป็นค่าดัชนี (Index) ในรูปดัชนีประกอบ (Composite Index) และประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับปีฐาน (Base Year) ในการจัดทำค่าดัชนี PRI เพื่อให้ค่าดัชนีที่มีค่าสูงขึ้นสะท้อนถึงการแก้ไขปัญหาคความยากจนที่ดีขึ้นหรือแก้ไขปัญหาคความยากจนได้ดีขึ้น จึงมีขั้นตอนการคำนวณค่าดัชนี ดังนี้

เอกสารแนบ แบบประเมินตัวบ่งชี้การแก้ไขปัญหาความยากจน

จำแนกตาม ☐ ลักษณะประชากร ... (1) บุคคลทั่วไป ... (2) เด็ก/เยาวชน ... (3) สตรี ... (3) ผู้สูงอายุ

☐ พื้นที่ ... (1) เมือง ... (2) ชนบท

ชื่อตัวบ่งชี้

มิติ ☐ 1) รายได้ ☐ 2) การทำงาน ☐ 3) การศึกษา ☐ 4) สุขภาพ
☐ 5) ที่อยู่อาศัย ☐ 6) การเข้าถึงบริการ ☐ 7) การมีส่วนร่วม ☐ 8) การมีเอกลักษณ์

ความหมาย

เหตุผลที่เลือก

เหตุผลที่ไม่เลือก

ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้

เกณฑ์	ความเหมาะสม		ข้อสังเกต
	คะแนน	ระดับ	
1) เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องการแก้ไข			
2) ช่วยทำให้สถานะของความยากจนในด้านรายได้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น			
3) สามารถชี้สภาพความยากจนได้อย่างกว้างขวางในทุกกลุ่ม			
4) สามารถนิยามได้อย่างชัดเจนและวัดในเชิงปริมาณได้			
5) สามารถเข้าใจได้ง่ายไม่ทำให้เกิดความผิดพลาด			
6) มีข้อมูลที่เชื่อถือได้ และสามารถเก็บรวบรวมได้อย่างต่อเนื่อง			
7) มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากนโยบาย แผนงาน และสถาบัน			

นิยามที่ควรจะเป็น

แหล่งที่มาของข้อมูล

แหล่งข้อมูล	ระยะเวลาจัดเก็บ	ระยะเวลาที่มีข้อมูล	ข้อสังเกต

7.1) การคำนวณค่าดัชนีของตัวบ่งชี้

ใช้แนวคิดการคำนวณค่าดัชนีอย่างง่ายแบบไม่ถ่วงน้ำหนักโดยมีหลักในการคำนวณ คือ สำหรับตัวบ่งชี้ที่มีผลดี (ผลทางบวก) ต่อดัชนีความยากจน กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ยิ่งมีค่าสูงขึ้น แสดงถึงความยากจนยิ่งลดลง ใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ดัชนีตัวบ่งชี้} = \frac{\text{ค่าตัวบ่งชี้ในปีที่พิจารณา}}{\text{ค่าตัวบ่งชี้ในปีฐาน (พ.ศ. 2545)}} \times 100$$

แต่สำหรับตัวบ่งชี้ที่มีผลเสีย (ผลทางลบ) ต่อดัชนีความยากจน กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ ยิ่งมีค่าสูงแสดงถึงความยากจนยิ่งเพิ่มขึ้น ใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ดัชนีตัวบ่งชี้} = \frac{\text{ค่าตัวบ่งชี้ในปีฐาน (พ.ศ. 2545)}}{\text{ค่าตัวบ่งชี้ในปีที่พิจารณา}} \times 100$$

7.2) การคำนวณค่าดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนในมิติต่าง ๆ

สำหรับการคำนวณดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนในมิติต่าง ๆ ใช้การคำนวณดัชนีค่าเฉลี่ยสัมพัทธ์ (Average of Relative Index) ตัวอย่างเช่น ในการจัดทำดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนในมิติรายได้ ซึ่งมีค่าดัชนี (ที่คำนวณจากค่าตัวบ่งชี้ต่าง ๆ) จำนวน 6 ตัว คือ INC_1 , INC_2 , INC_3 , INC_4 , INC_5 และ INC_6 สามารถคำนวณได้ ดังนี้

$$INC = \frac{INC_1 + INC_2 + INC_3 + INC_4 + INC_5 + INC_6}{6}$$

7.3) การคำนวณดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจน

เมื่อได้ดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนในแต่ละมิติแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การคำนวณหาดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนในภาพรวมสำหรับบุคคลทั่วไป ซึ่งใช้วิธีการคำนวณดัชนีค่าเฉลี่ยสัมพัทธ์ที่ให้ค่าน้ำหนักในแต่ละมิติเท่ากัน สามารถคำนวณได้ ดังนี้

$$PRI = \frac{INC + EMP + EDU + HEA + RES + ACS + PAR + IND}{8}$$

การคำนวณค่าดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนสำหรับกลุ่มบุคคลทั่วไปตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น สามารถประยุกต์ใช้สำหรับการจัดทำดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนจำแนกตามกลุ่มประชากร คือ เด็ก/เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนตามพื้นที่ คือ เมืองและชนบท จำแนกตามรายจังหวัดและภูมิภาค แต่ในบทความนี้ได้นำเสนอเฉพาะดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนสำหรับกลุ่มบุคคลทั่วไปในระดับประเทศตามที่กล่าวมาแล้ว

ผลการคำนวณค่าดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนสำหรับกลุ่มบุคคลทั่วไปในระดับประเทศ

ผลการคำนวณค่าดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจน (PRI) กลุ่มบุคคลทั่วไปซึ่งใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายปีจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ (รายละเอียดดูได้จากรายงานฉบับสมบูรณ์) ปรากฏว่า ค่าดัชนีในช่วงปี พ.ศ. 2535-2547 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากที่มีค่า 80.54 ในปี พ.ศ. 2535 เป็น 109.34 ในปี พ.ศ. 2547 (ภาพที่ 2) แสดงให้เห็นว่าปัญหาความยากจนกลุ่มบุคคลทั่วไป ในปี พ.ศ. 2547 ลดลงร้อยละ 9.34 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นปีฐาน แต่เมื่อพิจารณาจากรายมิติ ปรากฏว่า มิติความยากจนที่มีการแก้ไขปัญหได้ดีที่สุด คือ มิติสุขภาพ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 103.48 รองลงมา ได้แก่ มิติการศึกษา มิติการมีส่วนร่วม มิติการเข้าถึงบริการ มิติการทำงาน มิติการมีเอกลักษณ์ มิติรายได้ และมิติที่อยู่อาศัย โดยแต่ละมิติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 102.05 101.67 101.23 100.67 96.34 และ 89.56 ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจน ปรากฏว่า มิติสุขภาพมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.33 ต่อปี รองลงมา ได้แก่ มิติรายได้ มิติการทำงาน มิติการมีเอกลักษณ์ มิติการเข้าถึงบริการ มิติที่อยู่อาศัย มิติการมีส่วนร่วม และมิติการศึกษา โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 5.52 4.16 4.02 2.78 2.63 1.41 และ -0.13 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าความยากจนทุก ๆ มิติมีการปรับตัวที่ดีขึ้น ยกเว้น มิติการศึกษาเท่านั้น ที่ถึงแม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยของดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนสูงกว่าปีฐานก็ตาม แต่มีแนวโน้มของอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ลดลง

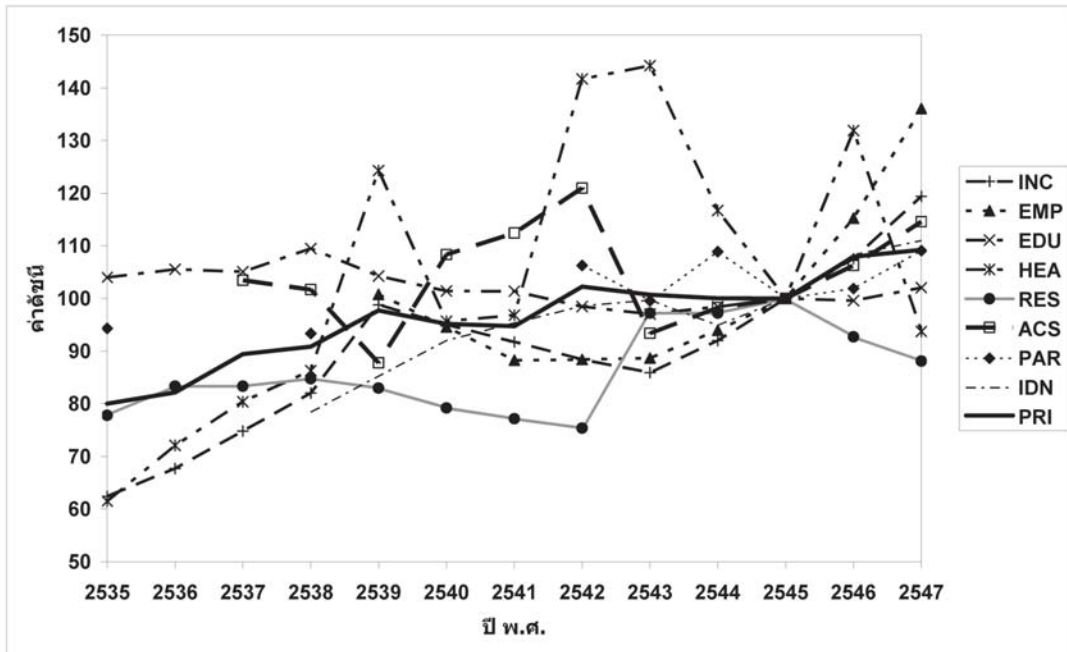
ตารางที่ 1: เกณฑ์การพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้

เกณฑ์	การให้คะแนน	คะแนน
1) เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องการแก้ไข	1.1) เป็นเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจน 1.2) สามารถบรรลุได้ง่ายจากการดำเนินนโยบายทางการคลัง 1.3) สามารถบรรลุได้ง่ายจากโครงการพัฒนาของชุมชนท้องถิ่น 1.4) สามารถบรรลุได้ง่ายจากโครงการพัฒนาของจังหวัด 1.5) สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย	1 คะแนน 1 คะแนน 1 คะแนน 1 คะแนน 1 คะแนน
	คะแนนรวม	5 คะแนน
2) ช่วยทำให้สภาวะของความยากจนในด้านรายได้ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น	ช่วยบ่งชี้สภาวะความยากจนในด้านรายได้ให้มีความชัดเจน (1) มากที่สุด (2) มาก (3) ปานกลาง (4) น้อย (5) น้อยที่สุด	5 คะแนน 4 คะแนน 3 คะแนน 2 คะแนน 1 คะแนน
	คะแนนรวม	5 คะแนน
3) สามารถชี้สภาพความยากจนได้อย่างกว้างขวางในทุกกลุ่ม	3.1) บ่งชี้ความยากจนในกลุ่มคนทั่วไป 3.2) บ่งชี้ความยากจนในกลุ่มเด็ก 3.3) บ่งชี้ความยากจนในกลุ่มสตรี 3.4) บ่งชี้ความยากจนในกลุ่มผู้สูงอายุ 3.5) บ่งชี้ความยากจนในกลุ่มเมือง 3.6) บ่งชี้ความยากจนในกลุ่มชนบท	1 คะแนน 1 คะแนน 1 คะแนน 1 คะแนน 1 คะแนน 1 คะแนน
	คะแนนรวม	6 คะแนน
4) สามารถนิยามได้อย่างชัดเจนและวัดในเชิงปริมาณได้	4.1) นิยามได้อย่างชัดเจน (1) มาก (2) ปานกลาง (3) น้อย 4.2) สามารถวัดในเชิงปริมาณได้อย่างชัดเจน (1) มาก (2) ปานกลาง (3) น้อย	3 คะแนน 2 คะแนน 1 คะแนน 3 คะแนน 2 คะแนน 1 คะแนน
	คะแนนรวม	6 คะแนน
5) สามารถเข้าใจได้ง่ายไม่ทำให้เกิดความผิดพลาด	5.1) สามารถเข้าใจได้โดยประชาชนทั่วไป 5.2) สามารถเข้าใจได้ในกลุ่มนักวิชาการ 5.3) สามารถเข้าใจได้ในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง 5.4) สามารถตีความหมายได้โดยตรงจากตัวบ่งชี้	1 คะแนน 1 คะแนน 1 คะแนน 2 คะแนน
	คะแนนรวม	5 คะแนน
6) มีข้อมูลที่เชื่อถือได้ และสามารถเก็บรวบรวมได้อย่างต่อเนื่อง	6.1) มีหน่วยงานเฉพาะที่จัดเก็บข้อมูล 6.2) มีการจัดเก็บข้อมูล (1) เป็นประจำต่อเนื่องทุกปี (2) เป็นประจำแต่ไม่ทุกปี 6.3) มีการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวสู่สาธารณะเป็นประจำในรูปเอกสารเผยแพร่ (1) โดยไม่ต้องผ่านการประมวลผลเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ (2) ต้องผ่านการประมวลผลจึงจะได้ตัวบ่งชี้	1 คะแนน 2 คะแนน 1 คะแนน 2 คะแนน 1 คะแนน
	คะแนนรวม	5 คะแนน
7) มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากนโยบาย แผนงาน และสถาบัน	7.1) มีหลักฐานแสดงว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายมีผลต่อตัวบ่งชี้ 7.2) มีหลักฐานแสดงว่าการมีแผนงานต่าง ๆ มีผลต่อตัวบ่งชี้ 7.3) มีหลักฐานแสดงว่าการเปลี่ยนแปลงสถาบันมีผลต่อตัวบ่งชี้	2 คะแนน 2 คะแนน 2 คะแนน
	คะแนนรวม	6 คะแนน
	คะแนนรวมทั้งหมด	38 คะแนน

ตารางที่ 2: ตัวบ่งชี้สถานะความยากจนกลุ่มบุคคลทั่วไป จำแนกตามมิติความยากจน*

มิติความยากจน	ตัวบ่งชี้	หน่วยวัด	ผลต่อการแก้ไข ปัญหาความยากจน
1. รายได้	1.1 สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน	ร้อยละ	ผลเสีย (-)
	1.2 ช่องว่างความยากจน	ร้อยละ	ผลเสีย (-)
	1.3 ความรุนแรงของความยากจน	ร้อยละ	ผลเสีย (-)
	1.4 ค่าสัมประสิทธิ์จีนี		ผลเสีย (-)
	1.5 ส่วนแบ่งรายได้ครัวเรือนของประชากรร้อยละ 20 ที่ยากจนที่สุด	ร้อยละ	ผลดี (+)
	1.6 ภาระหนี้ของครัวเรือนไทยเปรียบเทียบกับรายได้	เท่า	ผลเสีย (-)
2. การทำงาน	2.1 สัดส่วนคนงานที่เป็นคนงานในภาคเกษตร	ร้อยละ	ผลเสีย (-)
	2.2 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินและมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน	ครัวเรือน	ผลเสีย (-)
3. การศึกษา	3.1 สัดส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ	ร้อยละ	ผลเสีย (-)
	3.2 สัดส่วนของนักเรียนต่อครู 1 คน	-	ผลเสีย (-)
	3.3 อัตราการรู้หนังสือ	ร้อยละ	ผลดี (+)
	3.4 จำนวนผู้พิการหรือทุพพลภาพที่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	คน	ผลดี (+)
4. สุขภาพ	4.1 อุบัติการณ์โรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนต่อประชากร 100,000 คน	-	ผลเสีย (-)
	4.2 สัดส่วนครอบครัวที่มีหัวหน้าครอบครัวป่วยเป็นระยะเวลานานหรือพิการ	ร้อยละ	ผลเสีย (-)
	4.3 สัดส่วนประชากรต่อแพทย์ 1 คน	-	ผลเสีย (-)
	4.4 สัดส่วนของประชากรต่อจำนวนเตียงของผู้ป่วยทั่วไป	คน/เตียง	ผลเสีย (-)
5. ที่อยู่อาศัย	5.1 จำนวนผู้ที่ไร้ที่อยู่อาศัยอยู่ในศูนย์ผู้ประสบภัยและที่พักชั่วคราวอื่น ๆ	คน	ผลเสีย (-)
	5.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย	คน	ผลเสีย (-)
6. การเข้าถึงบริการ	6.1 สัดส่วนประชากรที่เข้าถึงบริการของโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค	ร้อยละ	ผลดี (+)
	6.2 สัดส่วนผู้เข้ารับการสงเคราะห์	ร้อยละ	ผลดี (+)
	6.3 สัดส่วนของคนที่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขตามโครงการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า	ร้อยละ	ผลดี (+)
	6.4 จำนวนการจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรเพื่อบรรเทาและแก้ไข ปัญหาความยากจน	คน	ผลดี (+)
	6.5 ร้อยละของครัวเรือนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการไฟฟ้า	ร้อยละ	ผลเสีย (-)
	6.6 ร้อยละของครัวเรือนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการประปา	ร้อยละ	ผลเสีย (-)
7. การมีส่วนร่วม	7.1 สัดส่วนของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สส.	ร้อยละ	ผลดี (+)
	7.2 สัดส่วนของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อบจ.	ร้อยละ	ผลดี (+)
	7.3 สัดส่วนของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อบต.	ร้อยละ	ผลดี (+)
	7.4 สัดส่วนของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สท.	ร้อยละ	ผลดี (+)
8. การมีเอกลักษณ์	8.1 จำนวนการรวมกลุ่มของเกษตรกร และสหกรณ์	กลุ่ม	ผลดี (+)
	8.2 จำนวนองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร	กลุ่ม	ผลดี (+)

หมายเหตุ: * เป็นตัวบ่งชี้ที่นำไปสร้างเป็นดัชนีชี้วัดที่สะท้อนถึงการแก้ไขปัญหาความยากจน ซึ่งเรียกว่าดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจน

ภาพที่ 2: ดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาคความยากจนกลุ่มบุคคลทั่วไปในระดับประเทศ

การกำหนดกรอบการติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาคความยากจนของประเทศไทย

ดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาคความยากจนที่สร้างขึ้นสามารถนำมาใช้ในการติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาคความยากจนของประเทศไทยได้อย่างน้อย 2 ลักษณะ คือ การประเมินสถานการณ์ความยากจนและการวิเคราะห์ผลของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อความยากจน ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังต่อไปนี้

การประเมินสถานการณ์ความยากจน

การประเมินสถานการณ์ความยากจนจากดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาคความยากจน (PRI) ที่สร้างขึ้นในการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ความยากจนของคนไทยเมื่อพิจารณาในภาพรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้น กล่าวคือ ค่าดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาคความยากจน ณ ปีฐาน 2545 มีค่าเพิ่มขึ้นจาก 80.54 ในปี พ.ศ. 2535 เป็น 109.34 ในปี พ.ศ. 2547 หรือ มีค่าเฉลี่ย 96.15 ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2547 และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.65 ต่อปี ในช่วงเวลาดังกล่าว เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยรายมิติ ปรากฏว่าความยากจนในมิติสุขภาพมีแนวโน้มที่พัฒนาในทางที่ดีขึ้นมากที่สุด รองลงมา คือ มิติรายได้ มิติการมีเอกลักษณ์ มิติการทำงาน มิติการเข้าถึง

ตารางที่ 3: ดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (PRI) จำแนกตามมิติ สัมประสิทธิ์จีนิ และสัดส่วนคนจน

ปี พ.ศ.	มิติความยากจน ¹⁾										สัดส่วน คนจน ³⁾
	รายได้	การทำงาน	การศึกษา	สุขภาพ	ที่อยู่อาศัย	การเข้าถึง บริการ	การมีส่วนร่วม	เอกลัทธิ	PRI	สัมประสิทธิ์ จีนิ ²⁾	
2535	65.15	n.a.	103.99	61.49	77.78	n.a.	94.32	n.a.	80.54	0.54	32.50
2536	68.19	n.a.	105.55	72.09	83.33	n.a.	n.a.	n.a.	82.29	0.53	28.75
2537	72.85	n.a.	105.07	80.39	83.33	103.45	n.a.	n.a.	89.02	0.53	25.00
2538	81.05	n.a.	109.46	86.28	84.74	101.69	93.33	78.40	90.71	0.52	21.00
2539	98.78	100.79	104.26	124.30	82.96	87.78	n.a.	85.20	97.72	0.52	17.00
2540	95.04	94.59	101.41	95.65	79.20	108.34	n.a.	92.01	95.18	0.51	17.90
2541	91.72	88.28	101.39	96.84	77.16	112.44	n.a.	95.35	94.74	0.51	18.80
2542	87.18	88.40	98.44	141.69	75.36	120.96	106.27	98.58	102.11	0.53	20.05
2543	83.44	88.68	97.05	144.22	97.22	93.38	99.58	99.66	100.40	0.53	21.30
2544	90.80	93.94	98.41	116.69	97.22	98.27	108.87	94.88	99.89	0.50	18.40
2545	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	0.51	15.50
2546	107.94	115.27	99.59	131.88	92.69	106.29	101.87	108.30	107.98	0.50	13.75
2547	120.18	136.04	102.05	93.70	88.10	114.58	109.08	110.98	109.34	0.50	11.25
ค่าเฉลี่ย	89.41	100.67	102.05	103.48	86.08	104.29	101.67	96.34	96.15	0.52	20.09
ค่าสูงสุด	120.18	136.04	109.46	144.22	100.00	120.96	109.08	110.98	109.34	0.54	32.50
ค่าต่ำสุด	65.15	88.28	97.05	61.49	75.36	87.78	93.33	78.40	80.54	0.50	11.25
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	15.69	15.79	3.51	26.34	8.30	9.61	6.08	9.74	8.75	0.01	5.87
อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ย	5.53	4.16	-0.13	6.33	1.41	1.77	0.77	4.02	2.65	-0.61	-7.94

หมายเหตุ: n.a. หมายถึง ไม่มีข้อมูลสำหรับจัดทำดัชนีนี้เป็นนัย

ที่มา: 1) จากการจัดทำตามลำดับ 7 ขั้นตอนของผู้เขียน

2) รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

บริการ มิติที่อยู่อาศัย มิติการมีส่วนร่วม และความยากจนในมิติการศึกษามีแนวโน้มการพัฒนาในทางที่ดีขึ้นน้อยที่สุด (ตารางที่ 3)

เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนดังกล่าวกับสัดส่วนคนยากจน (Poverty Incident) และค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini Coefficient) ในช่วงเวลาเดียวกัน ดังแสดงในตารางที่ 3 เห็นได้ว่าความยากจนเมื่อพิจารณาเฉพาะด้านรายได้ในเชิงสัมบูรณ์และสัมพัทธ์จากตัวชี้วัดทั้งสอง บ่งชี้ว่าสถานการณ์ความยากจนดีขึ้นเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนคนจนลดลง แต่สถานการณ์ความยากจนสัมพัทธ์ยังไม่มีการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้นมากนัก เพราะยังมีความแตกต่างในการกระจายรายได้ค่อนข้างสูง ดังจะเห็นได้จากค่าสัมประสิทธิ์จินียังคงอยู่ในระดับค่อนข้างสูง คือ มีค่าระหว่าง 0.50-0.54 ซึ่งเป็นค่าค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับค่าตั้งแต่ 0.20-0.35 ที่แสดงระดับการกระจายรายได้ที่มีความเท่าเทียมกัน (Todaro, 1989) ผลการเปรียบเทียบนี้ช่วยยืนยันว่าการพิจารณาสถานการณ์ความยากจนมีความจำเป็นต้องครอบคลุมมิติต่าง ๆ นอกเหนือจากมิติรายได้เท่านั้น

นอกจากนี้ หากพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่าประเทศไทยได้กำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนตั้งแต่ระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) เป็นต้นมา ถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนที่ชัดเจนดังเช่นในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ก็ตาม การดำเนินนโยบายต่าง ๆ น่าจะมีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนบ้างไม่มากนักน้อย นั้นหมายความว่าตัวแปรเชิงนโยบายในระดับมหภาคที่สำคัญบางประการควรจะมีความสัมพันธ์กับดัชนีชี้วัดความยากจน ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient Correlation) ระหว่างตัวแปรเชิงนโยบายและค่าดัชนีชี้วัดความยากจนดังที่ระบุไว้ในตารางที่ 4 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าค่าดัชนีชี้วัดความยากจนทั้งสามค่า คือ สัดส่วนคนจน สัมประสิทธิ์จินี และดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนมีสหสัมพันธ์กับตัวแปรนโยบายระดับมหภาคและตัวแปรนโยบายเพื่อการดำเนินงานระดับมหภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95-99 โดยมีทิศทางของความสัมพันธ์ที่บ่งชี้ว่าตัวแปรนโยบายมหภาคล้วนมีส่วนช่วยให้สถานการณ์ความยากจนมีแนวโน้มที่ดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังมิได้บ่งชี้อย่างชัดเจนว่าตัวแปรนโยบายใดคือปัจจัยเข้าหรือกระบวนการที่เป็นตัวแปรเหตุอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรผลคือสถานการณ์ความยากจนซึ่งวัดด้วยค่าดัชนีต่าง ๆ หากความเป็นเหตุเป็นผลดังกล่าวมีอยู่จริง ย่อมถือได้ว่านโยบายที่ดำเนินการมาในอดีตมีผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน และยังแสดงให้เห็นถึงความถูกต้องในตัวสร้าง (Construct Validity) คือ ดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนที่พัฒนาขึ้นมาในการศึกษานี้ก็อีกทางหนึ่งด้วย โดยพิจารณาได้จากผลการวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไป

ตารางที่ 4: ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนโยบายระดับมหภาคและดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจน

ตัวแปร	AGR	AGR_IND	IND	GDP	TECH	OCB	CEB	CBB	SPB	สัดส่วน ทุน ยากจน	สัมประสิทธิ์ จีพี	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ตัวแปรนโยบายระดับมหภาค													
นโยบายส่งเสริมการส่งออก													
มูลค่าสินค้าเกษตรส่งออก (AGR)												268,039.71	73,921.38
มูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก (AGR_IND)	.976***											163,072.30	60,914.02
มูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก (IND)	.979***	.985***										1,602,505.74	777,883.57
นโยบายส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ													
มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้น (GDP)	.882***	.855***	.852***									2,972.83	376.60
นโยบายพัฒนาเทคโนโลยี													
มูลค่าการนำเข้าเครื่องจักรในอุตสาหกรรม (TECH)	.753***	.694***	.706***	.925***								238,848.04	72,328.54
ตัวแปรนโยบายที่ลดการดำเนินงานระดับมหภาค													
งบประมาณตามนโยบายสร้างโอกาส (COB)	.598**	.690***	.659***	.695***	.580**							85,730.16	17,138.18
งบประมาณตามนโยบายสร้างความเข้มแข็ง	.453	.439	.370	.689***	.582**	.550**						133,095.75	37,143.50
กลุ่มชน (CEB)													
งบประมาณตามนโยบายเสริมสร้างสมรรถนะ (CBB)	.854***	.909***	.883***	.724***	.466	.624**	.503					175,855.51	50,129.55
งบประมาณตามนโยบายการคุ้มครองทางสังคม (SPB)	.914***	0.96***	.938***	.834***	.636***	.725***	.534	.969***				89,587.12	28,089.90
ดัชนีชี้วัดความยากจน													
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ)	-.866***	-.852***	-.815***	-.949***	-.811***	-.712***	-.791***	-.793***	-.865***			20.13	5.81
สัมประสิทธิ์จีพี	-.818***	-.792***	-.755***	-.822***	-.832***	-.606**	-.603**	-.653***	-.780***	.849***		0.52	0.01
ดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจน (PRI)	.920***	.925***	.911***	.917***	.721***	.616**	.580**	.887***	.923***	-.916***	-.710***	96.15	9.62

หมายเหตุ: ตัวแปรทุกตัวมีหน่วยวัดเป็นมูลค่า (บาท) ยกเว้น สัดส่วนคนยากจนมีหน่วยวัดเป็นร้อยละ สำหรับสัมประสิทธิ์จีพีและดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจน (PRI) เป็นค่าดัชนี

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

การวิเคราะห์ผลของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อความยากจน

การวิเคราะห์ผลของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อความยากจนซึ่งเป็นกรณีศึกษาของการประเมินผลในเชิงปริมาณ ด้วยการใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายปีในระดับภาพรวมของประเทศเช่นเดียวกับการจัดทำดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจนของกลุ่มบุคคลทั่วไปซึ่งใช้สะท้อนสถานะความยากจนโดยรวมของประชาชนในประเทศไทย ในการวิเคราะห์ใช้แนวคิดแบบจำลอง CIPP และทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ตามแผนภาพที่ 3 ที่แสดงกรอบแนวคิดเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายระดับมหภาค ได้แก่ นโยบายส่งเสริมการส่งออก นโยบายส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และนโยบายพัฒนาเทคโนโลยี ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยเข้า (Input) และนโยบายเพื่อการดำเนินงานระดับมหภาคซึ่งพิจารณาจากการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลในปีต่าง ๆ ได้แก่ งบประมาณตามนโยบายการสร้างโอกาส นโยบายการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน นโยบายเสริมสร้างสมรรถนะ และนโยบายการคุ้มครองทางสังคมซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการ (Process) ที่ล้วนมีผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนซึ่งวัดด้วยดัชนีชี้วัดการแก้ไขปัญหาความยากจน (PRI) และถือว่าเป็นผลผลิต (Product) ของการดำเนินนโยบายดังกล่าว ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการที่ควรดำเนินการผ่านทางนโยบายที่สำคัญ 4 ประการดังกล่าวมีสาระโดยสรุป คือ

1) นโยบายการสร้างโอกาส (Opportunity Creation: OCB) ได้แก่ การที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนได้ใช้ความพยายามในการสร้างงานและโอกาสทางธุรกิจให้กับคนยากจน

2) นโยบายการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน (Community Empowerment: CEB) ได้แก่ การที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนได้เสริมพลังให้แก่คนยากจนเพื่อบรรลุความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิทธิทางการเมือง – การปกครอง สามารถร่วมตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการดำเนินการใด ๆ ที่มีผลต่ออนาคตของเขา รวมทั้งมีความสามารถในการแสดงออกซึ่งความมุ่งหวัง การบ่งบอกปัญหาและความต้องการของตน

3) นโยบายการเสริมสร้างสมรรถนะ (Capacity Building: CBB) ได้แก่ การที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนสนับสนุนการเสริมสร้างสมรรถนะหรือความสามารถให้แก่คนยากจนให้ทำงานหรือทำการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งความสามารถในการประกอบอาชีพตามความต้องการของตน

4) นโยบายการให้ความคุ้มครองทางสังคม (Social Protection: SPB) หมายถึง การที่ภาครัฐใช้นโยบายสาธารณะในการชักจูงให้ภาคเอกชนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการให้ความคุ้มครองทางสังคมแก่คนยากจน

ในการศึกษานี้ได้กำหนดให้ตัวแปรนโยบายระดับมหภาคที่จะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน คือ นโยบายส่งเสริมการส่งออก มีตัวแปรแทน ได้แก่ มูลค่าสินค้าเกษตรส่งออก (AGR) มูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรส่งออก (AGR_IND) และมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก (ING) สำหรับนโยบายพัฒนาเทคโนโลยี มีตัวแปรแทน ได้แก่ มูลค่าการนำเข้าเครื่องจักรในอุตสาหกรรม (TECH) และนโยบายส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ มีตัวแปรแทน ได้แก่ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้น (GDP)

ทางด้านตัวแปรนโยบายเพื่อการดำเนินงานระดับมหภาค ซึ่งประกอบด้วยงบประมาณตามนโยบายทั้งสี่ประการดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วยงบประมาณตามแผนงานต่าง ๆ ดังนี้

งบประมาณตามนโยบายการสร้างโอกาส (OCB) ประกอบด้วย งบประมาณตามแผนงานส่งเสริมการผลิตการเกษตร แผนงานส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ แผนงานส่งเสริมการผลิตอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการ แผนงานส่งเสริมพาณิชย์ในประเทศ แผนงานส่งเสริมพาณิชย์ระหว่างประเทศ แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว แผนงานปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม และแผนงานส่งเสริมการมีงานทำ

งบประมาณตามนโยบายการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน (CEB) ประกอบด้วย งบประมาณตามแผนงานอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ แผนงานส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แผนงานขนส่งทางบก แผนงานขนส่งทางน้ำ แผนงานขนส่งทางอากาศ แผนงานศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ แผนงานส่งเสริมและพัฒนาสังคม แผนงานบริการสังคม แผนงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรชุมชน

งบประมาณตามนโยบายเสริมสร้างสมรรถนะ (CBB) ประกอบด้วย งบประมาณตามแผนงานจัดการศึกษาปฐมวัย แผนงานจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนงานจัดการศึกษาอาชีวศึกษา แผนงานจัดการศึกษาอุดมศึกษา แผนงานจัดการฝึกอบรมวิชาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต แผนงานส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา แผนงานบริการวิชาการแก่สังคม และแผนงานพัฒนาอาชีพและฝีมือแรงงาน

งบประมาณตามนโยบายการคุ้มครองทางสังคม (SPB) ประกอบด้วย งบประมาณตามแผนงานสนับสนุนการพัฒนาระบบสุขภาพ แผนงานบริการสุขภาพ แผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ แผนงานคุ้มครองและสวัสดิการแรงงาน แผนงานประกันสังคม และแผนงานพัฒนาเมือง

ผลของตัวแปรนโยบายระดับมหภาคต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นที่มีต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน สามารถเขียนเป็นสมการโครงสร้างที่ 1 (First Structural Equation) ดังนี้

$$\text{AGR_IND} = \beta_0 \text{TECH} \quad (1.1)$$

$$\text{AGR} = \beta_1 \text{TECH} \quad (1.2)$$

$$\text{IND} = \beta_2 \text{TECH} \quad (1.3)$$

$$\text{GDP} = \beta_3 \text{AGR} + \beta_4 \text{AGR_IND} + \beta_5 \text{IND} + \beta_6 \text{TECH} \quad (1.4)$$

$$\text{OCB} = \beta_7 \text{AGR} + \beta_8 \text{AGR_IND} + \beta_9 \text{GDP} + \beta_{10} \text{IND} \quad (1.5)$$

$$\text{CEB} = \beta_{11} \text{AGR} + \beta_{12} \text{AGR_IND} + \beta_{13} \text{GDP} + \beta_{14} \text{IND} \quad (1.6)$$

$$\text{CBB} = \beta_{15} \text{AGR} + \beta_{16} \text{AGR_IND} + \beta_{17} \text{GDP} + \beta_{18} \text{IND} \quad (1.7)$$

$$\text{SPB} = \beta_{19} \text{AGR} + \beta_{20} \text{AGR_IND} + \beta_{21} \text{GDP} + \beta_{22} \text{IND} \quad (1.8)$$

$$\begin{aligned} \text{PRI} = & \beta_{23} \text{AGR} + \beta_{24} \text{AGR_IND} + \beta_{25} \text{GDP} + \beta_{26} \text{IND} \\ & + \beta_{27} \text{OCB} + \beta_{28} \text{CEB} + \beta_{29} \text{CBB} + \beta_{30} \text{SPB} \end{aligned} \quad (1.9)$$

จากสมการโครงสร้างสมการที่ 1 ข้างต้น ค่า β หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ที่ปรับมาตรฐาน (Standardized Coefficient) ที่แสดงความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในสมการโครงสร้างที่กำหนด และสามารถแสดงเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนโยบายระดับมหภาคต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน ได้ดังภาพที่ 3 จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ พบว่า มีตัวแปรนโยบายที่ไม่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน (ที่ลากด้วยเส้นประ) จึงได้พิจารณาปรับปรุงสมการโครงสร้างขึ้นใหม่ตามเส้นทางความสัมพันธ์ในภาพที่ 4 และ มีผลของการวิเคราะห์แสดงในรูปของสมการโครงสร้างที่ 2 (Second Structural Equation) ดังนี้

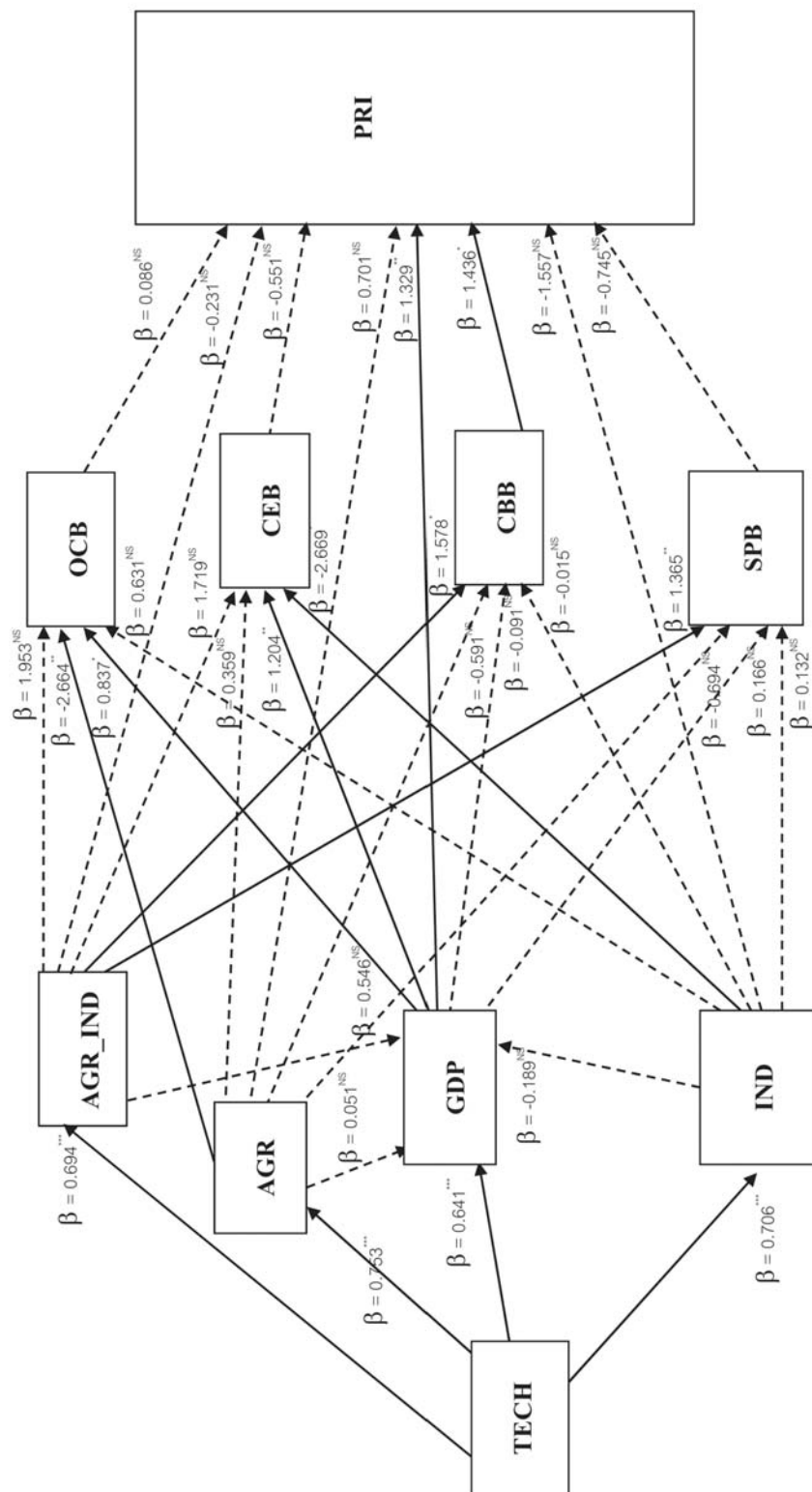
$$\text{GDP} = \beta_{31} \text{TECH} + \beta_{32} \text{AGR_IND} \quad (2.1)$$

$$\text{AGR_IND} = \beta_{33} \text{TECH} \quad (2.2)$$

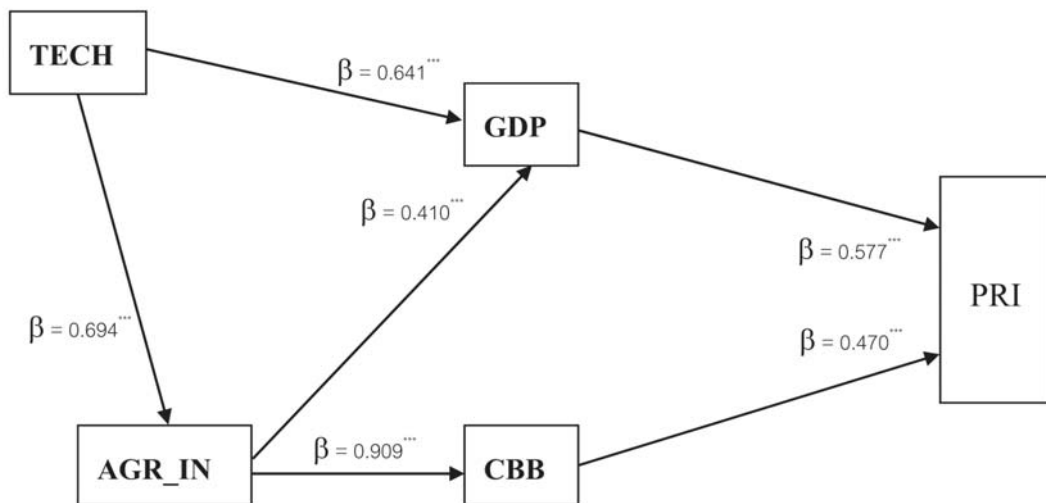
$$\text{CBB} = \beta_{34} \text{AGR_IND} \quad (2.3)$$

$$\text{PRI} = \beta_{35} \text{GDP} + \beta_{36} \text{CBB} \quad (2.4)$$

จากสมการโครงสร้างที่ 2 ปรากฏว่าตัวแปรนโยบายทุกตัวในสมการโครงสร้างที่ 2 มีผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือร้อยละ 99 ตามที่แสดงเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพที่ 4 และได้นำมาวิเคราะห์อิทธิพลที่เป็นผลทางตรง ผลทางอ้อม และผลทั้งหมดของตัวแปรนโยบายระดับมหภาคต่าง ๆ (ตารางที่ 5) แสดงให้เห็นว่าตัวแปรนโยบายระดับมหภาคที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศไทยมากที่สุด คือ นโยบายพัฒนาเทคโนโลยี (TECH; ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.829) ซึ่งส่งผลผ่านทางการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และผ่านมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรส่งออก (AGR_IND) ที่ส่งผลทางอ้อมผ่านมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการจัดสรรงบประมาณตามนโยบายเสริมสร้างสมรรถนะ (CBB) สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาเทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มผลผลิตของประเทศ จึงต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมขึ้นในประเทศไทยทดแทนการนำเข้าเครื่องจักรในอุตสาหกรรมต่าง ๆ แต่ในกรณีที่ต้องนำเข้าก็จะ

ภาพที่ 3: ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรนโยบายระดับมหภาคต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนตามสมการโครงสร้างที่ 1

ภาพที่ 4: ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรนโยบายระดับมหภาคต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนตามสมการโครงสร้างที่ 2

ตารางที่ 5: การประเมินผลทางตรง ผลทางอ้อม และผลทั้งหมดของตัวแปรนโยบายระดับมหภาคที่มีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศไทย

ตัวแปร	ผลทางตรง (1)	ผลทางอ้อม (2)	ผลทั้งหมด (1) + (2)
ตัวแปรนโยบายระดับมหภาค			
นโยบายส่งเสริมการส่งออก			
มูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรส่งออก (AGR_IND)	-	.663	.663
นโยบายส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ			
มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้น (GDP)	.577	-	.577
นโยบายพัฒนาเทคโนโลยี			
มูลค่าการนำเข้าเครื่องจักรในอุตสาหกรรม (TECH)	-	.829	.829
นโยบายเพื่อการดำเนินงานระดับมหภาค			
งบประมาณตามนโยบายเสริมสร้างสมรรถนะ (CBB)	.470	-	.470

ที่มา: จากการคำนวณโดยใช้ผลการวิเคราะห์ตามสมการโครงสร้างที่ 2

ต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีซึ่งควรเป็นเงื่อนไขสำคัญในการนำเข้าเครื่องจักรเหล่านั้น เพื่อให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังช่วยให้แรงงานไทยได้มีโอกาสพัฒนาฝีมือแรงงานซึ่งจะทำให้ผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นตามการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และจะส่งผลดีต่อการเพิ่มผลผลิตโดยรวมของประเทศ รวมทั้งการเพิ่มรายได้ของแรงงานทั้งหมด ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนต่อไป

นโยบายมหภาคที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนรองลงมา คือ นโยบายส่งเสริมการส่งออก (ค่าสัมประสิทธิ์ผลทั้งหมดเท่ากับ 0.663) ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่านโยบายส่งเสริมการส่งออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรจะส่งผลโดยอ้อมต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนผ่านทาง การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และในขณะเดียวกันผ่านทางนโยบายเพื่อการดำเนินงานระดับมหภาค คือ จำนวนเงินงบประมาณตามนโยบายเสริมสร้างสมรรถนะ ซึ่งมีผลทางตรงในทิศทางที่ช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นอันดับที่สามารถจากนโยบายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และงบประมาณในส่วนนี้เป็นส่วนเดียวเท่านั้นที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน งบประมาณดังกล่าวนี้ประกอบด้วยงบประมาณสำหรับแผนงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ แผนงานจัดการศึกษาปฐมวัย แผนงานจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนงานจัดการศึกษาอาชีวศึกษา แผนงานจัดการศึกษาอุดมศึกษา แผนงานจัดการฝึกอบรมวิชาชีพ และการศึกษาแผนงานจัดการฝึกอบรมวิชาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต แผนงานส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา แผนงานบริการวิชาการแก่สังคม และแผนงานพัฒนาอาชีพและฝีมือแรงงาน ซึ่งเห็นได้ว่าแผนงานต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นแผนงานที่เสริมสร้างสมรรถนะและความสามารถของประชาชนทุกระดับทุกระดับให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพการงานโดยอาศัยความรู้เป็นแนวทางกำกับอย่างมีเหตุผล ข้อค้นพบดังกล่าวนี้เป็นการสนับสนุนที่ดีสำหรับแนวคิดของการพัฒนาสังคมฐานความรู้ (Knowledge-based Society)

นโยบายระดับมหภาคที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนอันดับรองลงมาอีก คือ นโยบายส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งวัดด้วยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้นสะท้อนให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยผ่านทาง การสร้างรายได้ยังเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจจะทำให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ และสามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการจัดหาที่อยู่อาศัย การดูแลสุขภาพ ตลอดจนการมีเวลาเหลือจากการที่ไม่ต้องแสวงหารายได้ด้วยความยากลำบากและสามารถใช้เวลาดังกล่าวไปในการมีส่วนร่วมกับสังคมมากขึ้น และหากพิจารณาในระดับมหภาค การที่ประเทศมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจย่อมส่งผลให้ฐานะทางการเงินของประเทศดีขึ้น จึงมีโอกาสดำเนินการสาธารณะให้แก่ประชาชนได้มากขึ้น ดังนั้น การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจึงเป็นนโยบายที่ทำให้สถานการณ์ความยากจนลดลง ซึ่งพิจารณาตามค่าผลทั้งหมดของสัมประสิทธิ์เส้นทางแสดงว่าถ้าความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งวัดจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้นเพิ่มขึ้น 1 พันล้านบาท จะทำให้การแก้ไขปัญหาความยากจนได้มากขึ้นโดยค่าดัชนีชี้วัดการแก้ไข ปัญหาความยากจนสูงขึ้น 0.577 ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของฟิลลิป (2548) ซึ่งพบว่าการที่รายได้ต่อบุคคลเพิ่มขึ้นจะทำให้สัดส่วนคนจนลดลง

กรอบการติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาคความยากจนในประเทศไทย

การติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาคความยากจนเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินงานคู่ขนานและต่อเนื่องกับการจัดทำแผนและการนำแผนการแก้ไขปัญหาคความยากจนไปปฏิบัติการติดตามประเมินผลความยากจนในทุกระดับจะสามารถดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์และเป็นระบบนั้น ควรมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1) ควรมีการกำหนดมิติของความยากจนที่ต้องการแก้ไขปัญหาคให้ชัดเจน จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าความยากจนมิติการศึกษาควรได้รับความสนใจในการแก้ไขมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับมิติอื่น ๆ รวมทั้งควรมีการจัดทำแผนหรือยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจนในระยะยาว (ระยะเวลาประมาณ 10-15 ปี) เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคความยากจนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน/ชุมชน และเป็นแนวทางสำหรับการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในการจัดทำยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจนระดับท้องถิ่น/ชุมชนในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ รัฐบาลจะต้องมีนโยบายและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาคความยากจนเป็นอันดับต้น ๆ การเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์อย่างรวดเร็วเกินไปอาจทำให้การแก้ไขปัญหาคความยากจนขาดความต่อเนื่องและไม่ยั่งยืน

2) ควรมีการกำหนดนโยบายระดับมหภาคซึ่งเป็นนโยบายเชิงยุทธศาสตร์และนโยบายเพื่อการดำเนินงานในขั้นตอนของการจัดทำแผนหรือยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจน พร้อมทั้งการกำหนดนโยบายระดับจุลภาคในลักษณะแผนงาน โครงการ และกิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาคความยากจนอย่างชัดเจน โดยจะต้องกำหนดความสอดคล้องระหว่างนโยบายระดับมหภาค นโยบายระดับจุลภาค การประสานแผนงานและโครงการ ตลอดจนการกำหนดบทบาทหน้าที่ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน/ชุมชนในการร่วมกันแก้ไขปัญหาคความยากจน และควรมีการตั้งเครือข่ายเพื่อการประสานงาน สร้างความร่วมมือ และเป็นศูนย์กลางการศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารงานการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจนให้มีประสิทธิผล และสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3) ควรมีการกำหนดนโยบายระดับมหภาคที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาคความยากจนอย่างชัดเจน ซึ่งจากผลการศึกษาครั้งนี้แสดงว่านโยบายดังกล่าว ได้แก่ นโยบายพัฒนาเทคโนโลยี นโยบายส่งเสริมการส่งออกอุตสาหกรรมเกษตร นโยบายส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งควรดำเนินการควบคู่กับนโยบายเพื่อการดำเนินงานระดับมหภาค โดยการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนแผนงานและโครงการตามนโยบายการเสริมสร้างสมรรถนะของประชาชนทุกระดับ รวมทั้งควรมีการปรับปรุงแผนงานและโครงการตามนโยบายการสร้างโอกาส นโยบายการสร้าง ความเข้มแข็งแก่ชุมชน และนโยบายการคุ้มครองทางสังคม เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณตามนโยบายสามประการนี้ยังไม่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาคความยากจน

4) ในการปฏิบัติตามแผนแก้ไขปัญหความยากจนจะต้องเป็นกระบวนการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม (Participation) อีกทั้งจะต้องได้รับการสนับสนุนตามหลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) ลดความซับซ้อนและการใช้อิทธิพลอย่างไม่เหมาะสมในการควบคุมการดำเนินงาน ด้วยการปฏิบัติงานอย่างเปิดเผย โปร่งใส และสื่อสารข้อมูลสู่สาธารณชนอย่างแพร่หลายในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผน การปฏิบัติตามแผน และการติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหความยากจน

5) การติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหความยากจนควรมีประเด็นที่ต้องประเมินอย่างน้อย 3 ประการ คือ การประเมินสถานการณ์ความยากจน การวิเคราะห์ผลกระทบของอัตรา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและนโยบายที่มีต่อความยากจน และการติดตามและประเมินผล นอกจากนี้ ระบบการติดตามประเมินผลควรเป็นแบบองค์รวมที่คำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาโดยการแก้ไข หรือส่งเสริมสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสังคมอย่างสอดคล้องและครอบคลุมในเชิงบูรณาการ ดังเช่น การมีระบบติดตามและประเมินผลที่สอดคล้องกันในระดับมหภาคและระดับจุลภาค/ชุมชน เพื่อเป็นหลักประกันว่าผลการประเมินในระดับชุมชนได้แสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงและแพร่หลาย จึงจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหความยากจนได้ทั้งในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ภูมิภาค และประเทศโดยรวม

ข้อวิจารณ์

การวิจัยที่นำเสนอในบทความนี้เป็นผลการศึกษาในระดับภาพรวมของประเทศ โดยการใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535-2547 จึงมีข้อจำกัดเกี่ยวกับข้อมูลบางประการที่จะใช้เป็นตัวแปรแทนนโยบาย ดังเช่น นโยบายพัฒนาเทคโนโลยี ซึ่งในการศึกษารั้งนี้ใช้มูลค่าการนำเข้าเครื่องจักรในอุตสาหกรรมเป็นตัวแปรแทน ทำให้ดูราวกับว่าละเลยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศ ในการศึกษาต่อไปอาจพิจารณาใช้งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนา การจดสิทธิบัตร เป็นตัวแปรที่แสดงถึงการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศ นอกจากนี้ การศึกษาเกี่ยวกับความยากจนระหว่างพื้นที่ในเขตเมืองกับชนบทหรือระหว่างกลุ่มประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เช่น กลุ่มเด็ก กลุ่มผู้สูงอายุ และสตรี ก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรมีการศึกษา เนื่องจากในเขตพื้นที่ที่มีการพัฒนาแตกต่างกันย่อมมีบริบทของความยากจนที่แตกต่างกัน รวมทั้งความแตกต่างระหว่างกลุ่มบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ การศึกษาที่ชัดเจนโดยใช้ข้อมูลในระดับจุลภาคที่อาจได้จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง จะทำให้ได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหความยากจนได้อย่างแพร่หลายและตรงเป้าหมายมากยิ่งขึ้นเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (2546). *สถานการณ์ความยากจนในประเทศไทย*. ค้นวันที่ 14 มิถุนายน 2548, จากเว็บไซต์ <http://www.info.tdri.or.th/poverty/report1.htm>
- สุมาลี สันติพลวุฒิ. (2541). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: การวัดคุณภาพชีวิตของประชากรไทย*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุมาลี สันติพลวุฒิ, รสดา เวชฎาพันธ์, สมหมาย อุดมวิทิต, และบัณฑิต ชัยวิชญชาติ. (2549). *โครงการติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาความยากจนตามยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน*. รายงานการวิจัย เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). *โครงการวิจัยการพัฒนาตัวแบบชี้วัดความยากจน*. ค้นวันที่ 3 มิถุนายน 2548, จากเว็บไซต์ <http://poverty.nesdb.go.th/Structure/PaperWB/3wittayakorn.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). *ความยากจน*. ค้นวันที่ 3 มิถุนายน 2548, จากเว็บไซต์ http://poverty.nesdb.go.th/poverty_new/default.aspx
- Adelman, I., & Morris, C.T. (1967). *Society, Politics, and Economic Development*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Committee for Poverty Alleviation. (2003). *Interim Poverty Reduction Strategy Paper: A Process Framework of Strategic Formulation for Long Terms Poverty Alleviation*. Retrieved May 27, 2003, from Website http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/indonesia/PRSP/Indonesia_I-PRSP.pdf
- Morris, D.M. (1979). *Measuring the Condition of the World Poor: The Physical Quality of Life Index*. London: Frank Cass.
- Palmer, G., & Rahman, M. (2001). *Combat Poverty Agency Poverty Reduction Indicators A Discussion Paper*. Retrieved May 25, 2003, from Website <http://www.npi.org.uk/reports/ireland.pdf>
- Sen, A. (1992). *Inequality Reexamined*. Harvard University Press.
- Stufflebeam, D.L. (2003). *The CIPP Model for Evaluation*. Present at the 2003 Annual Conference of the Oregon Program Evaluation Network. Oregon.
- Sumalee Santipollavut. (2002). *The Relationships Between Quality of Life and Labour Productivity on the Path of Sustainable Development*. Doctoral dissertation, Bangkok: National Institute of Development Administration.

- Todaro, P.M. (1989). *Economic Development in the Third World*. New York: Longman.
- United Nations Committee on Social, Economic and Cultural Rights. (2001). *Poverty: The Human Rights Approach*. Retrieved May 25, 2003, from Website <http://www.unesco.org/shs/antipovety.html>
- United Nations Economics and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP). (2000). *Urban Poverty Alleviation*. Retrieved May 25, 2003, from Website <http://www.unescap.org/huset/hangzhou/urban-poverty.htm>
- World Bank. (2005). *Poverty Net Overview*. Retrieved May 25, 2003, from Website <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTPOVERTY/0,contentMDK:20153855~menuPK:373757~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:336992,00.html>